

საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო
MINISTRY OF ENVIRONMENTAL PROTECTION AND NATURAL RESOURCES OF GEORGIA
ლიცენზიებისა და ნებართვების სამსახური
DEPARTMENT OF LICENSES AND PERMITS

საქართველო, 0114, გულუას ქა, ტელ. 72 72 60

ეკოლოგიური ექსპერტიზის

დასკვნა პროექტზე

№ 44

27 04 2009 წ.

I. საერთო მონაცემები

1. საქმიანობის დასახელება – დასავლეთ საქართველოს რეგიონალური ფილიალის მაღალი ძაბვის (35კვტ და მეტი) საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზებისა და ქვესადგურების (110 კვტ-ისა და მეტი ძაბვის) მიმდინარე საქმიანობა
2. საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება და მისამართი –
სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“, ქ. თბილისი, სანდრო ეულის ქ№1
3. განხორციელების ადგილი – გურიისა და სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონები
4. განაცხადის შემოსვლის თარიღი – 03.04.09
5. მონაცემები პროექტის შემდგენელის შესახებ – სამეცნიერო-კვლევითი ფირმა „გამა“

II. ძირითადი საპროექტო გადაწყვეტილებანი

სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს მიერ ეკოლოგიურ ექსპერტიზაზე განსახილველად წარმოდგენილია დასავლეთ საქართველოს რეგიონალური ფილიალის ელექტრომომარაგების ქსელის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში, რომელიც მომზადებულია სამეცნიერო-კვლევითი ფირმა „გამა“-ს მიერ.

განსახილველი ობიექტები მდებარეობენ დასავლეთ საქართველოს ტერიტორიაზე, ემსახურებიან სამეგრელო-ზემო სვანეთისა და გურიის რეგიონებს და მოიცავენ 18 ერთეულ 110 კვ ძაბვის ქვესადგურს, 22 ერთეულ 110კვ და 66 ერთეულ 35კვ ძაბვის საპარო ელექტროგადაცემის ხაზებს.

18 ქვესადგურიდან ამჟამად ექსპლოატაციაშია 16. ძალოვანი ტრანსფორმატორების რაოდენობა ქვესადგურებზე მერყეობს 1-დან 4-მდე, რომელთა სიმძლავრეები 6300კვ-დან 40 000კვ-მდეა. ქვესადგური დაკომპლექტებულია ზეთიანი ამომრთველებით.

110 კვ ძაბვის ელექტროგადაცემი ხაზების საერთო სიგრძე 420კმ-ს შეადგენს, საყრდენების ჯამური რაოდენობა 1619 ერთეულს აღწევს. მათ შორის ძირითადად გამოყენებულია მეტალის კონსტრუქციის ბურჯები. ამჟამად 22-დან 7 ელექტროგადაცემი ხაზი აღარ არსებობს, ხოლო ერთი ნაწილობრივ ფუნქციონირებს.

35კვ ძაბვის ელექტროგადაცემი ხაზის საერთო სიგრძე 588,3კმ-ს შეადგენს, საყრდენების ჯამური რაოდენობა 3529 ერთეულს აღწევს. ხაზების ინფრასტრუქტურა დამაგრებულია 3529 ბურჯზე. ამჟამად 66-დან 5 ელექტროგადაცემი ხაზი აღარ არსებობს, 2 ნაწილობრივ ფუნქციონირებს, ხოლო 2 უმოქმედოა.

რაიონის რელიეფის სირთულის შესაბამისად გამოყენებულია შუალედური და კუთხურ-ანკერული ტიპის საყრდენი ანძები.

დასავლეთ რეგიონალურ ფილიალში არსებული 35 და 110 კვ-იანი ელექტროგამანაწილებელი ხაზების სიგრძე სულ შეადგენს 1008,27კმ-ს. ხაზების უმეტესობა გადის დასახლებული ზონების გარეთ. ხაზები უმეტესად განლაგებულია მდინარის კალაპოტებისა და არსებული გზების გასწვრივ.

110კვ ძაბვის ელექტროგადაცემის ხაზებზე, ძირითადად გამოყენებულია AC-120 და AC-95, ზოგჯერ MG-95, AC-150 და AC-185 მარკის სადენები. 35 კვ ძაბვის ელექტროგადაცემის ხაზებზე გამოყენებულია AC-50, AC-70, AC-95 და AC-120, იშვიათად AC-185, MG-50 და MG-95 მარკის სადენები.

წარმოდგენილ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში განხილულია საქართველოში მოქმედი კანონმდებლობა, მოცემულია ინფორმაცია ობიექტის განთავსების არეალის ბუნებრივი პირობების (ჰიდროლოგია და კლიმატი, გეოლოგიური პირობები) შესახებ, მოცემულია ჩასატარებელი სამშენებლო-სამუშაოების დეტალური აღწერა.

განხილულია ზემოქმედების ქვეშ მოქცეული გარემოს არსებული მდგომარეობის ანალიზი: კლიმატი და მეტეოროლოგიური პირობები; ატმოსფერული ჰაერის ხარისხი; ლანდშაფტი; საინჟინრო გეოლოგია; ბუნებრივი რესურსები; საშიში გეოდინამიკური პროცესები; სეისმური პირობები; ზედაპირული წყლის ხარისხი; დაცული ტერიტორიები; სეისმური პირობები; ნიადაგები; ფლორა და ფაუნა; სოციალურ-ეკონომიკური გარემო. ჩატარებულია გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების ანალიზი. განხილულია სამშენებლო სამუშაოების განხორციელების და ექსპლოატაციის პერიოდში შესაძლებელი ცვლილებები.

ვინაიდან განსახილველი ობიექტი მოქმედია, რეალისტური ალტერნატივებიდან განხილულ იქნა არაქმედების, სისტემის ტექნიკური მომსახურების გაუმჯობესებისა და სისტემის სრული რეაბილიტაციის ალტერნატივები, ასევე სისტემის ოპერირების სქემის შეცვლა და უფრო ეფექტური სისტემის ჩამოყალიბება. რომელთაგან ყველაზე მისაღებად

მიჩნეულ იქნა სისტემის ტექნიკური მომსახურების გაუმჯობესებისა და ეტაპობრივი რეაბილიტაციის ალტერნატივა, რომლის განხორციელებაც ყველაზე მიზანშეწონილია არსებულ პირობებში გარემოსდაცვითი კუთხით, ასევე ფინანსური და ტექნიკური თვალსაზრისით.

წარმოდგენილი დოკუმენტის მიხედვით, 18 ქვესადგურიდან 11 ძალოვან ქვესადგურში (გამონაკლისებია მუხური 110/35/10, ანაკლია 110/6, მეფრინველეობა 110/10, ლესი 110/10, სუფსა 110/35/10, ღრმაღელე 110/35/10) გათავსებულია სააკუმულატოროები. ისინი ჩვეულებრივ მდებარეობენ ქვესადგურების მთავარ შენობაში მართვის ფართან და სამორიგეოსთან ერთად. ყველა არსებულ სააკუმულატოროში გამოყენებულია რუსული წარმოების ტყვიისშემცველი, CK ტიპის მუავა აკუმულატორები გარდა (ფოთი-2-ში განლაგებულია დახურული ტიპის "რაუ110" ტიპის აკუმულატორები, რომლებსაც თითქმის ყველგან ღია კორპუსები აქვთ.

ყველა 110კვ ძალოვან ქვესადგურზე განლაგებულია მინიმუმ ერთი შენობა, სადაც განთავსებულია მართვის ფარი, სამორიგეო, სააკუმულატორო (არსებობის შემთხვევაში), საწყობი, სამორიგეო და ა.შ.

აზბესტშემცველი სამშენებლო მასალის (ტალღოვანი აზბესტციემენტის ფილები) და აგრეთვე აზბესტციემენტის ფილები 1,10*0,8*0,03, რომლებიც გამოყენებულია მართვის ფარის ოთახში იატაკზე, გარკვეული რაოდენობა დაფიქსირდა 10 ქვესადგურში ამ ქვესადგურებში ტალღოვანი აზბესტციემენტის ფილები გამოყენებულია სახურავ მასალად და შენობის გარსაკრავად, აგრეთვე აზბესტციემენტის ფილები გამოყენებულია მართვის ფარის ოთახის იატაკზე, სულ აზბესტის რაოდენობა შეადგენს 389,9 მ³-ს.

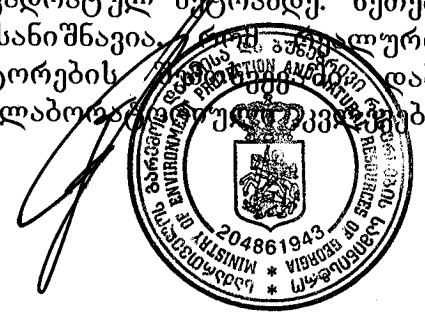
აზბესტშემცველი მასალების შეცვალა გათვალისწინებულია საფეხურებრივად, უსაფრთხო გადახურვის მასალებით.

ჯართის გარკვეული რაოდენობა აღინიშნება მხოლოდ ორი ქვესადგურის ტერიტორიაზე (ფოთი - 2 110/35/10, მეფრინველეობა 110/10, ხეთის წვეა 110, ლანჩხუთი წვეა 110/10 და სუფსა 110/35/10). იგი წარმოდგენილია დამწვარი და მწყობრიდან გამოსული ძალოვანი ტრანსფორმატორის კორპუსით, ზეთიანი ამომრთველებისა და ლითონის ყუთებით.

გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში მოცემულია, რომ მომსახურე პერსონალის სიმცირის გამო ქვესადგურების ტერიტორიაზე არ ხდება მნიშვნელოვანი რაოდენობით სასმელ-სამეურნეო წყლის მოხმარება და ფეკალური ჩამდინარე წყლების წარმოქმნა. ქალაქში ან ქალაქის სიახლოვეს განთავსებულ ქვესადგურებში სასმელ-სამეურნეო წყლის მოხმარება ხდება ქალაქის წყალმომარაგების სისტემიდან, ხოლო სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლების ჩაშვება - ქალაქის საკანალიზაციო ქსელში; რაც შეეხება იმ ქვესადგურებს, რომლებიც მდებარეობენ ისეთ დასახლებული პუნქტების ტერიტორიაზე, სადაც არ არსებობს მსგავსი სისტემები, სასმელ-სამეურნეო წყლის აღება ხდება ადგილობრივი წყაროდან ან ჭაბურღილიდან, სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლებისთვის კი მოწყობილია საასენიზაციო ორმოები.

დოკუმენტის მიხედვით, ქვესადგურების შემთხვევაში ძირითადი გარემოსდაცვითი პრობლემა, გამოწვეულია სატრანსფორმატორო ზეთების დაღვრით.

გამოკვლევულ ქვესადგურებში, პრაქტიკულად ყველა ობიექტზე ადგილი აქვს სატრანსფორმატორო ზეთების გაჟონვის ფაქტებს ძალოვანი ტრანსფორმატორებიდან და ზეთიანი ამომრთველებიდან. ძალოვანი ტრანსფორმატორების უმეტესობა განლაგებულია ღორღის ბაღიშზე, რომელიც როგორც წესი დაბინძურებულია ნავთობპროდუქტებით (სატრანსფორმატორო ზეთებით). დაბინძურებული ღორღის ფართობი ქვესადგურებისათვის ვარირებს 1მ²-დან რამოდენიმე ათეულ კვადრატულ მეტრამდე. ზეთების გაჟონვის სიღრმე შეადგენს 0.2 დან 0.6 მეტრამდე. აღსანიშნავია, რომ ზეთის სიღრმის გაზომვა შეუძლებელია ჩართული ტრანსფორმატორების დაბინძურების სიღრმის უშუალო გაზომვა შეიძლება მხოლოდ ლაბორატორიული მეთოდებით მას შემდეგ რაც

მოხდება ტრანსფორმატორის რეზერვში გადაყვანა ან დემონტაჟი და დაიწყება დაბინძურებული ღორღის მოხსნა ტერიტორიის გასასუფთავებლად.

ზოგიერთ ქვესადგურზე არსებობს გამოუყენებელი ზეთისა და საწვავის რეზერვუარები, რომელთა ხელახალი გამოყენება შეუძლებელია მათი ტექნიკური მდგომარეობის გადამოწმების გარეშე. დაგეგმილია აღნიშნული სახის რეზერვუარების ობიექტიდან გატანა და უტილიზაცია.

პროექტით ასევე გათვალისწინებულია, ქვესადგურებზე სამღებრო სამუშაოების ჩატარება და გამაფრთხილებელი ნიშნების განთავსება. ასევე პერსონალის ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების კომპლექტების გამოცვლა, ხანძარსაწინააღმდეგო ინვენტარის განახლება; ზოგიერთ ქვესადგურზე შემორჩენილია სახანძრო სტენდები, თუმცა ინვენტარი პრაქტიკულად აღარ არსებობს.

მნიშვნელოვანი საკითხი ასევე შეეხება ქვესადგურების შემოღობვას. ქვესადგურების უმეტესობა შემოღობილია, თუმცა ღობე ხშირ შემთხვევაში დაზიანებულია და საჭიროებს განახლებას.

ექსპერტიზის პროცესში გამოთქმული შენიშვნები საფუძვლად უდევს წინამდებარე დასკვნის III თავს.

III. პირობები

1. სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს ხელმძღვანელობამ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემიდან 6 თვეში უზრუნველყოს ქვესადგურების ტექნოლოგიური მოწყობილობების (ზეთიანი ამომრთველები, საკუთარი მოხმარების ზეთიანი ტრანსფორმატორები, მართვისა და კონტროლის მოწყობილობები) თანამედროვე ტექნოლოგიებით (ელგაზური და ვაკუუმური ამომრთველები, ციფრული აპარატურა) ეტაპობრივი შეცვლის, მ.შ. ხანძარსაწინააღმდეგო საშუალებებით აღჭურვისა და თითოეულ ქვესადგურზე განსახორციელებელი სამუშაოების დეტალური გეგმის მომზადება, შესასრულებელი სამუშაოების ვადების მითითებით და საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა;
სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს ხელმძღვანელობა ვალდებულია გეგმაში მითითებულ ვადებში უზრუნველყოს გზშ ანგარიშით გათვალისწინებული შემარბილებელი ღონისძიებების განხორციელება;
2. ტექნოლოგიური გადაიარაღების პარალელურად განახორციელოს ქვესადგურებში არსებული ზეთსაცავების ლიკვიდაცია და უზრუნველყოს მათი განთავსების ადგილის პირვანდელ მდგომარეობამდე აღდგენა ;
3. ზეთიანი ტრანსფორმატორებიდან და ამომრთველებიდან ექსპლუატაციის ან ავარიის შედეგად დაღვრილი საიზოლაციო ზეთის ლოკალიზაციის მიზნით ქვესადგურის ტერიტორიაზე მოეწყოს ზეთმიმღები და ზეთშემკრები;
4. სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს ხელმძღვანელობამ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემიდან 6 თვეში უზრუნველყოს ქვესადგურებში არსებული სანიაღვრე წყლებისა და საავარიო ზეთდამჭერი სადრენაჟე სისტემების რეკონსტრუქცია-რეაბილიტაცია და ახალი სისტემების მოწყობა;
5. სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს ხელმძღვანელობამ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემიდან 6 თვეში უზრუნველყოს ნარჩენების მართვის ოპტიმალური სტრატეგიის, პროგრამისა და გეგმის დამუშავება, რომელიც გაითვალისწინებს წესებს იმ ნარჩენების მართვის, ან/და განთავსების შესახებ, რომლებიც არსებობს ქვესადგურების ტერიტორიაზე ან წარმოიქმნება შემდგომი ექსპლუატაციის პერიოდში;
6. გზშ ანგარიშშით გათვალისწინებული ნარჩენების დროებითი აკუმულაციის საწყობი მოეწყოს რეგიონის ერთ-ერთი ქვესადგურის ტერიტორიაზე გარემოსდაცვითი უსაფრთხოების ნორმების გათვალისწინებით. დროებითი აკუმულაციის უბნის მოქმედების ვადა განისაზღვროს წინამდებარე პირობების 1 პუნქტის მიხედვით;
7. სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს ხელმძღვანელობამ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემიდან 6 თვეში უზრუნველყოს ავარიული სიტაციების გეგმის დამუშავება და საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა.
8. სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს ხელმძღვანელობამ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემიდან 6 თვეში უზრუნველყოს მონიტორინგის (თვითმონიტორინგის) კონკრეტული გეგმის დამუშავება და საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა. მონიტორინგის გეგმაში გათვალისწინებული იქნეს ელ. გადამცემი ხაზების საყრდენების მუდმივი მონიტორინგი. შემჩნეული ეროზიული პროცესებისა და არადამაკმაყოფილებელი ტექნიკური მდგომარეობის (კოროზია, ქვედა სარტყელების და სამაგრი დეტალების ძარცვა და სხვ.) აღმოჩენის შემთხვევაში უზრუნველყოს ადეკვატური ღონისძიებების გატარება.
9. ელ.გადამცემი ხაზების უსაფრთხო ექსპლუატაციისთვის აუცილებელი სანიტარული ჭრების საკითხი წინასწარ შეთანხმდეს საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს სატყეო დეპარტამენტთან;

IV. დასკვნა

სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“-ს მიერ წარმოდგენილი დასავლეთ საქართველოს რეგიონალური ფილიალის ელექტრომომარაგების ქსელის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის მიხედვით საქმიანობის განხორციელება შესაძლებელია წინამდებარე დასკვნის III თავში მოყვანილი პირობების გათვალისწინების შემთხვევაში.

ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა გაიცეს განუსაზღვრელი ვადით.

ლიცენზიებისა და ნებართვების
სამსახურის უფროსი

ნიკოლოზ ჭაზნაკია
(სახელი, გვარი)

(ბელომოწერა)

ბ. ა.

